

სურსათის
ეროვნული
სააგენტო

2020 წელი

სურსათის ეროვნული სააგენტო

სურსათის ეროვნული სააგენტო საქმიანობას ახორციელებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ განსაზღვრული სტრატეგიის შესაბამისად, რომლის პრიორიტეტული მიმართულებებია:

- ბაზარზე ვითარების გაჯანსაღება და სურსათის უვნებლობის თანამედროვე სტანდარტებისა და რეგულაციების დანერგვა;
- ნდობასა და სამართლიანობაზე დაფუძნებული სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება;
- ქვეყნის დაცვა ცხოველთა სხვადასხვა დაავადებისაგან და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობის შენარჩუნება;
- სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაცვა მცენარეთა მავნე ორგანიზმებისგან;
- საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა.

2020 წელს ევროკომისიამ დადებითად შეაფასა საქართველოს სახელმწიფო კონტროლის სისტემა და საქართველო დაამატა მესამე ქვეყნების ჩამონათვალს, საიდანაც ევროკავშირის ქვეყნებში შინაური ბინადარი ცხოველების (ძაღვი, კატა) საკვების შეტანა ნებადართულია.

ბოლო წლებში ჩატარებული საკანონმდებლო ცვლილებებისა და ვეტერინარული ღონისძიებების შედეგად, 2020 წლის ბოლოს ქართული თაფლის მორიგი პარტია (10 ტონა) ევროკავშირის ბაზარზე გავიდა.

სურსათის ეროვნული სააგენტო პანდემიის პირისპირ

2020 წელს პანდემიით შექმნილმა მდგომარეობამ სურსათის ეროვნული სააგენტო ახალი გამოწვევების წინაშე დააყენა. ძირითად საქმიანობასთან ერთად, რომელიც მოიცავს უვნებელი სურსათის მიწოდების შენარჩუნებას, ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვას, ქვეყნის ვეტერინარულ კეთილსაიმედოობასა და მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების შეუფერხებლად გატარებას, სააგენტო აქტიურად ჩაერთო COVID-19-ის გავრცელების საწინააღმდეგო ღონისძიებებში.

- ✓ ქვეყანაში ვირუსის გამოვლენისთანავე დაიწყო ბიზნესოპერატორების (საზოგადოებრივი კვების ობიექტები, მარკეტები და სხვ. სულ 5520 ობიექტი) ინფორმირება შესაბამისი მოთხოვნებისა და შეზღუდვების შესახებ. საქართველოს ათ რეგიონსა და დედაქალაქში მუდმივ რეჟიმში ხორციელდებოდა სუპერმარკეტების ქსელში არსებული 17 დასახელების სურსათისა და ჰიგიენური საშუალებების ფასთა მონიტორინგი;
- ✓ განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო საკარანტინე სივრცეებში არსებულ საზოგადოებრივი კვების ობიექტებს. საკარანტინე დანიშნულებისთვის გამოყოფილი 53 სასტუმროს სამზარეულოში ჩატარდა სახელმწიფო კონტროლი. ლაბორატორიული კვლევის მიზნით აღებულ იქნა სასმელი წყლის სინჯები;
- ✓ COVID-19-ის გავრცელების რისკების თავიდან აცილების მიზნით, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე არსებულ 90-მდე აგრარულ ბაზარში ჩატარდა მასშტაბური სარეაბილიტაციო და სარემონტო სამუშაოები. ბაზრების ადმინისტრაციებმა და პერსონალმა სააგენტოს ინსპექტორების ზედამხედველობით უზრუნველყვეს ტერიტორიებიდან ნარჩენების გატანა, ინფრასტრუქტურისა და ინვენტარის განახლება, მოსაპირკეთებელი და დასუფთავების სამუშაოების ჩატარება. შედეგად, ობიექტებზე გაუმჯობესდა სანიტარიულ-ჰიგიენური მდგომარეობა და COVID-19-თან დაკავშირებული უსაფრთხოების ნორმები. სააგენტოს შესაბამისი სამმართველოები 24 საათის განმავლობაში აკვირდებოდნენ მიმდინარე პროცესებს;
- ✓ საგანგებო მდგომარეობის დროს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ობიექტების შეუფერხებელი ფუნქციონირებისთვის სააგენტო ჩართული იყო გადაადგილებისათვის (მ.შ. კომენდანტის საათის დროს) საშვების გაცემის პროცესში. განხილულ იქნა ათეულობით ათასი განაცხადი, საიდანაც დაკმაყოფილდა 3158 ბიზნესოპერატორის, 15 769 მოქალაქის და 10 414 სატრანსპორტო საშუალების მოთხოვნა საშვზე;
- ✓ სააგენტო, 80 ერთეული სპეციალიზებული ტექნიკით, მონაწილეობდა საკარანტინე ზონების, სასაზღვრო-გამშვები პუნქტებისა და ქალაქების სადეზინფექციო სამუშაოებში;
- ✓ საგანგებო მდგომარეობის პერიოდში, 21 მარტიდან 31 მაისის ჩათვლით განხორციელდა 2290 ინსპექტირება (1364 გეგმური, 146 არაგეგმური). გაცემული მითითებების შესრულება გადამოწმდა 780 ბიზნესოპერატორთან, დოკუმენტურად შემოწმდა 1251 ბიზნესოპერატორი, ლაბორატორიული კვლევის მიზნით აღებულია სხვადასხვა დასახელების სურსათის 53 ნიმუში. ზედამხედველობა განხორციელდა 50 ბიზნესოპერატორთან. შედეგად, „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსის“ შესაბამისად, სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას გამოვლინდა 518 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა;

- ✓ სვანეთის რეგიონში, COVID-19-თან დაკავშირებით გამოცხადებული საგანგებო მდგომარეობის დროს სააგენტოს ინსპექტორებმა მონიტორინგი განახორციელეს 522 ობიექტში;
- ✓ ქვემო ქართლის რეგიონში, მარნეულის და ბოლნისის მუნიციპალიტეტებში გამოცხადებული კარანტინის მიუხედავად, სააგენტოს ვეტერინარები შეუფერხებლად ატარებდნენ ვეტერინარულ ღონისძიებებს, მათ შორის, „კარდაკარის“ პრინციპით ცხოველების ვაქცინაციას სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებულ სხვადასხვა ინფექციურ დაავადებაზე, იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციას, წვრილფეხა და მსხვილფეხა პირუტყვის დამუშავებას ვეტერინარული ზედამხედველობის პუნქტებზე გარეგანი პარაზიტების საწინააღმდეგოდ.

სურსათის უვნებლობა

სურსათის უვნებლობის მოთხოვნებისა და მომხმარებელთა ინტერესების დაცვის მიზნით, 2020 წელს განხორციელდა **23 403** სახელმწიფო კონტროლი:

- **13 916** ინსპექტირება (გეგმური **6433**; არაგეგმური **699**; გადამოწმება **6784**); შემოწმდა ცხოველთა და ფრინველთა სასაკლაოები; რძისა და რძის პროდუქტების, ხორცისა და ხორცპროდუქტების, თევზისა და თევზპროდუქტების, ნახევარფაბრიკატების, პურისა და პურ-ფუნთუშეულის საწარმოები; საზოგადოებრივი კვების (რესტორანი, მზა კერძები, საშაურმე, სწრაფი კვება) ობიექტები; საბავშვო ბაგა-ბაღის და სკოლის სამზარეულოები; სასურსათო მაღაზიები და მარკეტები; სასმელი წყლის მიმწოდებელი კომპანიები; თხილის გადამამუშავებელი საწარმოები და ა.შ.;
- მონიტორინგის ფარგლებში ლაბორატორიული კვლევისთვის აღებულია **4562 ნიმუში**;
- **4478 დოკუმენტური შემოწმება** სხვადასხვა პროფილის ბიზნესოპერატორთან;
- **447 ზედამხედველობა** (ბიზნესოპერატორის საქმიანობაზე დაკვირვება კანონმდებლობის მოთხოვნასთან შეუსაბამო სურსათის ბაზარზე განთავსების აღკვეთაზე, ბაზარზე უკვე განთავსებულის ამოღება/გამოთხოვაზე, სააგენტოს მიერ გაცემული მითითებების შესრულებასა და სურსათის განადგურებაზე);
- გამოვლინდა **2285** ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა;
- **189** ბიზნესოპერატორს მიენიჭა აღიარება ან პირობითი აღიარება.

2020 წელს სურსათის უვნებლობის დეპარტამენტში შემოვიდა **835** შეტყობინება (მათ შორის, სავარაუდო სურსათისმიერი ინტოქსიკაციის შესახებ), ასევე, ჯანმრთელობისა და სურსათის უვნებლობის გენერალური დირექტორატის (DG SANTE) ევროპის კომისიის RASFF-ის სწრაფი განგაშის სისტემით - **19** შეტყობინება, რომელზეც განხორციელდა შესაბამისი რეაგირება.

სურსათის უვნებლობის დეპარტამენტი იმპორტირებული სურსათის კონტროლთან დაკავშირებით თანამშრომლობს შემოსავლების სამსახურის სასაზღვრო დაპარტამენტთან. იმპორტირებულ ტვირთში სალმონელას აღმოჩენაზე წარმოებს შესაბამისი ელექტრონული

ბაზა/რესტრი. საბაჟოზე აღებული ნიმუშების საფუძველზე, დარღვევის შემთხვევაში ხორციელდება დაბინძურებული (მიკრობიოლოგიური, ქიმიური) სურსათის რისკების მართვა და მის ამოღება/გამოთხოვა/გადამუშავება/განადგურებაზე ზედამხედველობა;

ბიზნესოპერატორის განცხადების საფუძველზე, ოპერატიულად იქნა განხილული ჰიგიენური სერტიფიკატების მისაღებად საჭირო დოკუმენტაცია. მომზადდა და გაიცა **1506** ჰიგიენური სერტიფიკატი; სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის (ინსპექტირება) შედეგების საფუძველზე გაიცა შესაბამისობის შეფასების **69** სერტიფიკატი; აღიარების **21** სერტიფიკატი; ცხოველური წარმოშობის სურსათის ექსპორტისათვის **318** ვეტერინარული სერტიფიკატი. გაცემული ვეტსერტიფიკატები გადანაწილდა შემდეგნაირად: ხორცი და ხორცპროდუქტები - 134; რძე და რძის პროდუქტები - 19; თევზი და ზღვის პროდუქტები - 78; თაფლი - 10; სხვა - 77. უფლებამოსილი პირების მიერ განხორციელდა 237 კონსულტაცია.

საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების (HACCP) სისტემის პრინციპებსა და დაგეგმილი საკანონმდებლო ცვლილებების შესახებ, რომლებიც ძალაში 2021 წლის 1 იანვრიდან შევიდა, გაიმართა შეხვედრები ბიზნესსექტორთან, მათ შორის რეგიონებში.

სურსათის უვნებლობის დეპარტამენტმა WHO-სა და FAO-ს გაიდლაინებზე დაყრდნობით, შეიმუშავა რეკომენდაციები საზოგადოებრივი კვების ობიექტებისათვის.

აღნიშნულთან დაკავშირებით გაიმართა შეხვედრები ჯანდაცვის სამინისტროს შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტთან და ერთობლივი შეთანხმების საფუძველზე შემუშავდა და დამტკიცდა ის რეკომენდაციები, რომლის შესრულების უზრუნველყოფა დაეკისრათ ბიზნესოპერატორებს;

სააგენტოს ინსპექტორებისთვის შემუშავდა გზამკვლევები, რომლებშიც ეტაპობრივად გაწერილია ზოგადი რეკომენდაციები საზოგადოებრივი კვების ობიექტებისთვის;

ბიზნესოპერატორებს დეპარტამენტის უფლებამოსილი პირების მიერ გაეწიათ კონსულტაციები (სატელეფონო, ონლაინ).

ვეტერინარული კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფა

ქვეყანაში ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობის შენარჩუნებისა და კონტროლის მიზნით, სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვეტერინარიის დეპარტამენტმა განახორციელა შემდეგი ღონისძიებები:

ცხოველთა ვაქცინაცია:

- თურქულის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებულია **2 147 939** სული დაავადების ამთვისებელი ცხოველი, მათ შორის: **878 802** სული მსხვილფეხა და **1 269 137** სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- ჯილეხის საწინააღმდეგოდ - **1 142 649** სული ცხოველი, მათ შორის: **441 107** სული მსხვილფეხა, **697 129** სული წვრილფეხა პირუტყვი და **4 413** სული კენტჩლიქიანი ცხოველი;

- ცოფის საწინააღმდეგოდ - **279 310** სული ძაღლი და კატა;
- მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტის საწინააღმდეგოდ - **380 249** სული მსხვილფეხა პირუტყვი;
- მსხვილფეხა პირუტყვის ბრუცელოზის საწინააღმდეგოდ - **128 477** სული პირუტყვი;
- წვრილფეხა პირუტყვის ბრუცელოზის საწინააღმდეგოდ - **82 219** სული პირუტყვი;
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირის საწინააღმდეგოდ - **267 554** სული წრპ;
- წვრილფეხა პირუტყვის ყვავილის საწინააღმდეგოდ - 1050 სული წრპ

(ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ (OIE) დადებითად შეაფასა სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ ცოფის საწინააღმდეგოდ გატარებული ღონისძიებები და ხაზგასმით აღნიშნა მიღწეული პროგრესი (<https://rr-europe.oie.int/en/news/rabies-control-in-georgia/>)

სერომონიტორინგი:

- ბრუცელოზის პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა - 300 ნიმუში;
- ცოფზე პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა – 100 ნიმუში;
- თურქულის არასტრუქტურული პროტეინის (NSP ანტისხეული) აღმოჩენა – 4,000 ნიმუში;
- თურქულის სტრუქტურული პროტეინის (SP ანტისხეული) აღმოჩენა – 500 ნიმუში;
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირის დაავადების/პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა - 100 ნიმუში;
- ცხვრის კატარალური ცხელება ანტისხეულის აღმოჩენა - 500 ნიმუში;
- ტუბერკულოზზე გამოკვლეულია (ტუბერკულინიზაცია) **10 100** სული მრპ.

დამუშავება:

- ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების საწინააღმდეგოდ ეპიდემიოლოგიურ კერებში ინსექტოაკარიციდული პრეპარატით დამუშავდა **7 490** სული მსხვილფეხა პირუტყვი. მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების მიზნით, დარიგდა 10 000 ცალი საინფორმაციო ბუკლეტი; სოფლებში, თვალსაჩინო ადგილებზე განთავსდა საინფორმაციო პოსტერები.

ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია

ცხოველთა ჯანმრთელობის კონტროლის, აღრიცხვიანობის, მიკვლევადობის უზრუნველყოფის, ასევე, ეტიკეტირებისა და გამჭვირვალობის ხელშეწყობის მიზნით, მიმდინარეობს ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია, რაც პირუტყვის ვაქცინაციის თანმდევი პროცესია.

- 2020 წელს იდენტიფიცირებულია **408 416** სული მსხვილფეხა, **209 162** სული წვრილფეხა პირუტყვი და 3 091 სული ღორი;
- ვეტერინარიის დეპარტამენტის ჩართულობითა და ზედამხედველობით რეგიონულ სამმართველოებს გადაეცათ იდენტიფიკაციის საშუალებები და დამხმარე ინვენტარი;

- FAO-ს მხარდაჭერით 2021 წლისათვის დაიგეგმა წვრილფეხა პირუტყვის RFID საყურეების საპილოტე პროექტის განხორციელება სამიზნე მუნიციპალიტეტში;
- შემუშავდა ფუტკრისა და საფუტკრე მეურნეობების იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის წესის პროექტი, რომელიც სააგენტოს სამუშაო ჯგუფმა დაინტერესებულ მხარეებს გააცნო.

ვეტერინარული პრეპარატების რეგისტრაცია და კონტროლი

სარეგისტრაციოდ შემოვიდა **313** ვეტერინარული პრეპარატი. რეგისტრაციაში გატარდა **275** ვეტპრეპარატი.

2020 წელს:

- ✓ ხარისხის მონიტორინგის მიზნით, შესყიდული და ლაბორატორიულად გამოკვლეულია **188** ვეტერინარული პრეპარატი. შემოსული ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა **25** არაგეგმური ინსპექტირება. დაჯარიმდა **12** ბიზნესოპერატორი;
- ✓ სახელმწიფო კონტროლი განხორციელდა ვეტერინარულ კონტროლქვემდებარე **450** ობიექტზე (ვეტკლინიკები, აფთიაქები, ცხოველთა თავშესაფრები, ზოომაღაზია);
- ✓ განხორციელდა ვეტერინარული და ცხოველთა ჭერის (ცხოველთა თავშესაფარი) საქმიანობის განმახორციელებელი 7 სამსახურის შემოწმება და რეგისტრაცია;
- ✓ ცოცხალ ცხოველებში აკრძალული ნივთიერებებისა და მათი ნარჩენების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით 295 ცხოველიდან აღებული და გამოკვლეულია ბიოლოგიური სითხეებისა და ქსოვილების 790 ნიმუში;
- ✓ შინაური ბინადარი ცხოველის, ცხოველური წარმოშობის გადამუშავებული საკვების ლაბორატორიული კვლევისთვის აღებულია 5 ნიმუში;
- ✓ წყალსა და თევზში აკრძალული ნივთიერებების (მალაქიტის მწვანეს და ლეიკომალაქიტის მწვანეს) გამოკვლევის მიზნით აღებული და გამოკვლეულია 11 და თევზის 87 ნიმუში.

ვეტერინარულ-სანიტარიული ზედამხედველობა

ცხოველთა ჯანმრთელობასა და სეზონურ სამოვრებზე გადაადგილებაზე კონტროლის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანია ვეტერინარული ზედამხედველობის (ბიოუსაფრთხოების) პუნქტების ფუნქციონირება. ქვეყნის მასშტაბით დღეისათვის ფუნქციონირებს 6 პუნქტი (3 ქვემო ქართლისა და 3 კახეთის რეგიონში), სადაც 2020 წელს ინსექტოაკარიციდული პრეპარატებით დამუშავდა 801 307 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი.

ვეტერინარული ზედამხედველობა დაწესდა ადამიანის დამკვრენ **22 445** სულ ცხოველზე.

ექსპორტი

სააგენტოს ინსპექტორების მიერ ცოცხალ ცხოველებსა და ვეტერინარულ კონტროლქვემდებარე ტვირთზე საექსპორტოდ გაიცა: **3 558** ვეტერინარული სერტიფიკატი.

2020 წელს საქართველოდან ექსპორტირებულია:

- ✓ 75 335 სული მსხვილფეხა და 189 463 სული წვრილფეხა პირუტყვი
- ✓ 5 488 460 ერთდღიანი წიწილა;
- ✓ 8 097 320 ცალი საინკუბაციო კვერცხი;
- ✓ 98 933 კგ ტყავი;
- ✓ 663 005 კგ მატყლი;
- ✓ 64 804 716 კგ. სხვა ვეტერინარულ კონტროლქვემდებარე ტვირთი.

ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფა

სასოფლო-სამეურნეო კულტურებზე ზიანის შემცირების მიზნით, 2020 წელს სურსათის ეროვნული სააგენტოს მცენარეთა დაცვის დეპარტამენტმა მასშტაბური ღონისძიებები ჩაატარა. მცენარეთა განსაკუთრებით საშიში მავნებლის კალიის საწინააღმდეგოდ დამუშავდა 80 352 ჰა ფართობი, მდელოს ფარვანას საწინააღმდეგოდ - 3900 ჰექტარი ფართობი; საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 5 ივნისის N931 განკარგულების შესაბამისად, კახეთის რეგიონში, ტრანსმისიური დაავადებების გადამტანების (კოლოების) საწინააღმდეგოდ სააგენტოს სპეციალური ტექნიკით დამუშავდა 17 280 ჰექტარი ფართობი.

აზიური ფაროსანას საწინააღმდეგოდ განხორციელებული ღონისძიებები

COVID-19 ით გამოწვეული შეზღუდვების მიუხედავად, აზიური ფაროსანას საწინააღმდეგო ღონისძიებები შეუფერხებლად და გეგმის მიხედვით ჩატარდა.

- მავნებლის გავრცელების არეალის, მისი განვითარების ფაზების, პოპულაციის რიცხოვნობის დინამიკის და ღონისძიებების ჩატარების ვადების დადგენის მიზნით, 2020 წლის გაზაფხულიდან განთავსდა 6079 ცალი მონიტორინგის ფერომონიანი დამჭერი; ღონისძიებების დაწყების ვადები და ჩატარების ადგილები მიღებული შედეგების საფუძველზე განისაზღვრა;
- აზიური ფაროსანას საწინააღმდეგო ღონისძიებები სურსათის ეროვნულმა სააგენტომ შესაბამისი გარემოსდაცვითი ნორმებისა და უსაფრთხოების ზომების დაცვით ჩაატარა. დასავლეთ საქართველოში 33 მუნიციპალიტეტის 471 ადმინისტრაციულ ერთეულში დამუშავდა 325 700 ჰექტრამდე ფართობი.

აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ ჩატარებული ღონისძიებების შედეგად შემცირდა მავნებლის პოპულაციის რიცხოვნობა; მნიშვნელოვნად გაიზარდა თხილის ექსპორტი. 2020 წლის 1 აგვისტოდან 27 დეკემბრამდე პერიოდში ექსპორტირებულია 13.8 ათასი ტონა თხილი, რომლის

ღირებულებაც 70.7 მლნ აშშ დოლარს შეადგენს და 4.0 ათასი ტონით (41%) აღემატება 2019 წლის ანალოგიურ პერიოდში განხორციელებული ექსპორტის მოცულობას.

პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების სახელმწიფო კონტროლი

2020 წელს, ქვეპროგრამის „მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობა“ ფარგლებში შემოწმდა 500 მდე სარეალიზაციო ობიექტი. ქვეყნის მასშტაბით აღებული და ლაბორატორიულად გამოკვლეულია პესტიციდის 332 და აგროქიმიკატის 50 ნიმუში.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების (მათ შორის საკარანტინო და არასაკარანტინო) ზედამხედველობა და მონიტორინგი

განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე ორგანიზმების ზედამხედველობისა და მონიტორინგის მიზნით, ენტომოლოგიური გამოკვლევებისათვის ქვეყნის მასშტაბით განთავსდა 1194 ცალი მწერსაჭერი.

მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკისათვის ლაბორატორიული გამოკვლევა - ანალიზი (ენტომოლოგიური, მიკოლოგიური, ვირუსოლოგიური, ბაქტერიოლოგიური, ჰელმინთოლოგიური, ჰერბოლოგიური) ჩაუტარდა 1667 ნიმუშს.

ლაბორატორიული კვლევების შედეგად გამოვლინდა შემდეგი საკარანტინო მავნე ორგანიზმები:

1. ხეხილის ბაქტერიული სიდამწვრე *Erwinia amylovora* – 1 (რაჭა-ლეჩხუმი, ქვემო სვანეთი);
2. ხენდროს კუთხოვანი ლაქიანობა - *Xanthomonas fragariae* – 5 (კახეთი - 4; ქვემო ქართლი-1);
3. ვაზის ბაქტერიული ჭკნობა - *Xylophylus ampelinus* - 3 (კახეთი - 2; რაჭა- ლეჩხუმი, ქვემო სვანეთი -1);
4. კარტოფილის ოქროსფერი ნემატოდა - *Globodera rostochiensis* - 1 (ქვემო ქართლი - 1).

ფიტოსანიტარიული ექსპორტის სერტიფიცირება

2020 წელს სურსათის ეროვნული სააგენტოს რეგიონული სამმართველოების მცენარეთა დაცვის სპეციალისტების მიერ მცენარეული წარმოშობის პროდუქციაზე გაცემულია:

11 974 ფიტოსანიტარიული სერტიფიკატი, მათ შორის, **11 863** ექსპორტის და **111** რეექსპორტის.

ფიტოსანიტარიული სერტიფიცირება ჩაუტარდა და გაცემული სერტიფიკატების საფუძველზე საქართველოდან ექსპორტირებულია **132 737** ტონა მცენარეული პროდუქცია, მათ შორის:

- ✓ თხილი - **14 663 ტონა**;
- ✓ დაფნა - **5257 ტონა**;
- ✓ ვაშლატამა - **14075 ტონა**;
- ✓ ატამი - **8239 ტონა**;
- ✓ ვაშლი - **9413 ტონა**;
- ✓ სხვა ხილი - **2549 ტონა**;
- ✓ ხურმა - **7343 ტონა**;
- ✓ ბოსტნეული - **627 ტონა**;
- ✓ პომიდორი - **1382 ტონა**;
- ✓ კარტოფილი - **1426 ტონა**;
- ✓ მწვანელი - **2502 ტონა**;
- ✓ მანდარინი - **54 766 ტონა**;
- ✓ ჩაი - **1042 ტონა**;
- ✓ ხე-მასალა - **29880,355 მ³**;

პესტიციდების და აგროქიმიკატების რეგისტრაცია

მიმდინარეობს 291 პესტიციდის რეგისტრაცია (მ.შ. 47 განაცხადი შემოტანილია 2019 წელს). ექსპერტის საფუძველზე რეგისტრაციას გადის 252 პრეპარატი:

დარეგისტრირდა 213 პრეპარატი (მ.შ. 8 ახალი მოქმედი ნივთიერება და კომბინირებული პრეპარატული ფორმა). მიმდინარეობს 262 აგროქიმიკატის რეგისტრაციის პროცესი.

2015-2020 წ.წ. ევროკავშირის რეგულაცია 1107/2009 შესაბამისად, ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის მიზნით, ამოღებულია 38 მოქმედი ნივთიერება (96 პესტიციდი).

2019 წელს გადაიხედა პესტიციდების ასორტიმენტი და დარეგისტრირდა ეფექტური, ადამიანისა და გარემოსათვის ნაკლებად საშიში პესტიციდები. მომზადდა და გამოქვეყნდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 14 იანვრის # 2-29 ბრძანება „საქართველოში გამოსაყენებლად ნებადართული პესტიციდების სახელმწიფო კატალოგის დამტკიცების თაობაზე“. აღნიშნული კატალოგი მნიშვნელოვანია ფერმერებისათვის, ვინაიდან მასში მოცემულია პესტიციდების გამოყენების რეგლამენტები, ასევე ჰიგიენური და ეკოლოგიური ნორმატივები. კატალოგი წარმოადგენს ასევე ეფექტურ ინსტრუმენტს მკონტროლებელი ორგანოებისათვის.